

Analýza vplyvov na podnikateľské prostredie

Názov materiálu: Program starostlivosti o Národný park Muránska planina a jeho ochranné pásmo, chránený areál Stolica, chránený areál Pramenná oblasť Rimavy, chránený areál Tisovský kras, prírodnú rezerváciu Homoľa, Chránené vtáčie územie Muránska planina – Stolica a o prekrývajúce sa územia európskeho významu na roky 2024 – 2033 (ďalej aj „návrh programu starostlivosti“ alebo „predkladaný materiál“).

Predkladateľ: Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky

3.1 Náklady regulácie

3.1.1 Súhrnná tabuľka nákladov regulácie

Tabuľka č. 1: Zmeny nákladov (ročne) v prepočte na podnikateľské prostredie (PP), vyhodnotenie mechanizmu znižovania byrokracie a nákladov.

Nahradte rovnakou tabuľkou po vyplnení Kalkulačky nákladov podnikateľského prostredia, ktorá je povinnou prílohou tejto analýzy a nájdete ju na [webovom sídle MH SR](#), (ďalej len „Kalkulačka nákladov“):

TYP NÁKLADOV	Zvýšenie nákladov v € na PP	Zníženie nákladov v € na PP
<i>A. Dane, odvody, clá a poplatky, ktorých cieľom je znižovať negatívne externality</i>	0	0
<i>B. Iné poplatky</i>	0	0
<i>C. Nepriame finančné náklady</i>	0	0
<i>D. Administratívne náklady</i>	0	0
Spolu = A+B+C+D	0	0
z toho		
<i>E. Vplyv na mikro, malé a stredné podniky</i>	0	0
<i>F. Úplná harmonizácia práva EÚ</i>	0	0
VÝPOČET mechanizmu znižovania byrokracie a nákladov	IN	OUT
G. Náklady okrem výnimiek = B+C+D-F	0	0

3.1.2 Výpočty vplyvov jednotlivých regulácií na zmeny v nákladoch podnikateľov

Tabuľka č. 2: Výpočet vplyvov jednotlivých regulácií (nahradte rovnakou tabuľkou po vyplnení Kalkulačky nákladov):

P.č.	Zrozumiteľný a stručný opis regulácie vyjadrujúci dôvod zvýšenia/zníženia nákladov na PP	Číslo normy (zákona, vyhlášky a pod.)	Lokalizácia (§, ods.)	Pôvod regulácie: SK/EÚ úplná harm./EÚ harm. s možnosťou voľby	Účinnosť regulácie	Kategória dotk. subjektov	Počet subjektov v dotk. kategórii	Počet subjektov MSP v dotk. kategórii	Vplyv na 1 podnik. v €	Vplyv na kategóriu dotk. subjektov v €	Druh vplyvu In (zvyšuje náklady) / Out (znižuje náklady)

Doplňujúce informácie k spôsobu výpočtu vplyvov jednotlivých regulácií na zmenu nákladov

Osobitne pri každej regulácii s vplyvom na PP zhodnotenom v tabuľke č. 2 uveďte doplňujúce informácie tak, aby mohol byť skontrolovaný spôsob a správnosť výpočtov. Uveďte najmä, ako ste vypočítali vplyvy a z akého zdroja ste čerpali početnosti (uveďte aj link na konkrétne štatistiky, ak sú dostupné na internete). Jednotlivé regulácie môžu mať jeden alebo viac typov nákladov (A. Dane, odvody, clá a poplatky, ktorých cieľom je znižovať negatívne externality, B. Iné poplatky, C. Nepriame finančné náklady, D. Administratívne náklady). Rozčleňte ich a vypočítajte v súlade s metodickým postupom.

3.2 Vyhodnotenie konzultácií s podnikateľskými subjektmi pred predbežným pripomienkovým konaním

Uveďte formu konzultácií vrátane zdôvodnenia jej výberu a trvanie konzultácií, termíny stretnutí. Uveďte spôsob oslovenia dotknutých subjektov, zoznam konzultujúcich subjektov, tiež link na webovú stránku, na ktorej boli konzultácie zverejnené.

Uveďte hlavné body konzultácií a ich závery.

Uveďte zoznam predložených alternatívnych riešení problematiky od konzultujúcich subjektov, ako aj návrhy od konzultujúcich subjektov na zníženie nákladov regulácií na PP, ktoré neboli akceptované a dôvod neakceptovania.

Alternatívne namiesto vyplňania bodu 3.2 môžete uviesť ako samostatnú prílohu tejto analýzy Záznam z konzultácií obsahujúci požadované informácie.

Návrh programu starostlivosti bol zverejnený **verejnou vyhláškou Okresného úradu Banská Bystrica**, spoločne so zámerom zonácie Národného parku (NP) Muránska planina v januári 2020, v súlade s § 50 a s § 54 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Dokumenty boli zverejnené **na stránke Okresného úradu Banská Bystrica, ako aj všetkých dotknutých obcí.**

Na základe pozvánky Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky (ŠOP SR) – Správy Národného parku Muránska planina (aktuálne Správa Národného parku Muránska planina so sídlom v Revúcej – ďalej len „Správa NP Muránska planina“) sa, za účasti Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky (MŽP SR), v dňoch 2. a 3. marca 2020 v Muráni uskutočnilo **predstavenie zámeru zonácie i návrhu programu starostlivosti dotknutej verejnosti**. Spolu štyri stretnutia boli zvolané v záujme prezentovať návrhy a umožniť úvodnú diskusiu. Následne, po uplynutí lehoty na pripomienky, Okresný úrad Banská Bystrica zasielal pozvánky pre jednotlivé subjekty, ktoré vzniesli písomné pripomienky, pričom v roku 2020 bolo zvolaných 38 prerokovaní, uskutočnilo sa 30 prerokovaní, v roku 2021 spolu 44 prerokovaní a v roku 2022 bolo zvolaných 37 prerokovaní. Z jednotlivých prerokovaní boli vyhotovené písomné záznamy. Proces predstavenia návrhu i prerokovaní bol **určený aj pre podnikateľské subjekty**. V roku 2024 boli realizované rokovania s Lesmi SR, š. p., k ich pripomienkam vzneseným k návrhu programu starostlivosti. Na základe výsledkov rokovaní došlo k úprave predkladaného materiálu.

Výsledkom rokovaní k návrhu zonácie NP Muránska planina bolo vylúčenie častí územia, ktoré boli v zámere vyhlásenia z januára 2020 zahrnuté do územia NP a ich následné vyhlásenie za samostatné chránené územia. Až po ukončení 5 legislatívnych procesov, ktorými boli určené hranice chránených území národnej sústavy (NP Muránska planina a jeho ochranné pásmo, chránené areály – CHA Pramenná oblasť Rimavy, Tisovský kras a Stolica, ako aj prírodná rezervácia Homola) a stupne ochrany, bolo možné dopracovať návrh programu starostlivosti. Ďalším dôvodom, prečo **proces prerokovaní trval dlhšie obdobie**, boli obmedzenia z dôvodu protipandemických opatrení COVID19.

Paralelným procesom bola príprava **Stratégie rozvoja udržateľného cestovného ruchu v Národnom parku Muránska planina do roku 2030** (ďalej aj „Stratégia rozvoja udržateľného CR 2030“), pripravovaná v období 2020 – 2023 spoločne Rozvojovou agentúrou Banskobystrického samosprávneho kraja, n.o., Správou NP Muránska planina, Oblastnou organizáciou cestovného ruchu Gemer, Oblastnou organizáciou cestovného ruchu región Horehronie a Krajskou organizáciou cestovného ruchu Banskobystrický kraj – turizmus v úzkej spolupráci so zástupcami všetkých dotknutých obcí, podnikateľských subjektov a turistických záujmových združení¹. Členmi dvoch spomenutých oblastných organizácií cestovného ruchu pôsobiacich v regióne je **viac ako 50 podnikateľských subjektov**.

Dlhodobou víziou Stratégie rozvoja udržateľného CR 2030 je, že NP Muránska planina bude do roku 2030 konkurencieschopná a odolná prírodná destinácia:

- spravovaná v súlade s princípmi udržateľného rozvoja, vďaka spolupráci a súdržnosti pripravená flexibilne reagovať na zmeny vo vonkajšom prostredí (vrátane zmeny klímy, bezpečnosti a i.),
- atraktívna pre návštevníka vďaka zachovanému prírodnému charakteru vlastného územia NP, ale aj estetickému zázemiu v centrách rozvoja a v okolí vstupných bodov do NP,
- s vyriešenými kľúčovými potrebami z hľadiska udržateľnosti verejnej infraštruktúry, ktorá vytvára príležitosti pre rozvoj lokálnej ekonomiky, ale aj širšieho okolia regiónov Gemer a Horehronie.

Do programu starostlivosti bolo zapracovaných 139 opatrení pre podporu a rozvoj udržateľného cestovného ruchu sformulovaných v Stratégii rozvoja udržateľného CR 2030, ktorá bola schválená orgánmi všetkých spracovateľov dokumentu v júni 2023 a spečatená **podpisom memoranda o spolupráci** pri jej napĺňaní². Jedným z 5 dlhodobých cieľov programu starostlivosti je „Aplikovanie zásad udržateľnosti cestovného ruchu postaveného najmä na rekreácii pri poznávaní prírody a krajiny a vzdelávacej ponuke pre návštevníka“, čo zdôrazňuje význam, ktorý je v návrhu programu starostlivosti venovaný oblasti podpory udržateľného cestovného ruchu. Dlhodobý cieľ je rozpracovaný na:

- Operatívny cieľ 2.1: Formovanie kvalitného zázemia založeného na spolupráci a uplatňovanie manažmentu cestovného ruchu pre spravovanie NP Muránska planina ako environmentálne, ekonomicky a sociálne udržateľnej destinácie cestovného ruchu.
- Operatívny cieľ 2.2: Zatraktívnenie ponuky NP Muránska planina založenej na významnom prírodnom a kultúrnom dedičstve.
- Operatívny cieľ 2.3: Vytváranie podmienok pre udržateľnú dostupnosť NP Muránska planina a jeho napojenie na širšie okolie.
- Operatívny cieľ 2.4: Zvýšenie výkonnosti a inovačného potenciálu produktov a služieb v NP Muránska planina za rešpektovania prírodných a kultúrnych hodnôt a autenticity prostredia.
- Operatívny cieľ 2.5: Zavedenie marketingového manažmentu NP Muránska planina (vrátane marketingového plánovania a uplatňovania inovatívnych marketingových nástrojov).
- Operatívny cieľ 2.6: Realizácia environmentálnej výchovy a vzdelávania rôznych cieľových skupín.

Predmetom konzultácií (rokovaní) boli **aj podmienky vykonávania lesohospodárskych činností**. Bezzásahový režim v rámci zóny A (piaty stupeň ochrany) v predmetných chránených územiach bol predmetom analýzy vybraných vplyvov v rámci legislatívnych materiálov, už

¹ https://www.npmuranskaplanina.sk/wp-content/uploads/2024/02/Strategia-udrzatelnyCR_NPMP.pdf

² <https://www.npmuranskaplanina.sk/memorandom-o-spolupraci-signatari-vyjadri-volu-rozvijat-spolocne-narodny-park-muranska-planina/>

schválených vládou Slovenskej republiky, rovnako ako uplatňovanie prírody blízkeho obhospodarovania lesa v územiach s tretím a štvrtým stupňom ochrany, ktoré vyplýva priamo zo zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, resp. aj v územiach s druhým stupňom ochrany, po vzájomnej dohode.

Lesohospodárske opatrenia vedúce k zlepšeniu stavu lesných biotopov – v zóne B (štvrtý stupeň ochrany, opatrenie č. 1.2.1) v ekologicko-funkčnom priestore EFP 2 sa viažu výlučne na pozemky obhospodarované Správou NP Muránska planina. Opatrenia v zóne C (napr. č. 1.3.1), ak sú nad rámec povinností vyplývajúcich pre obhospodarovateľa lesa priamo zo zákona (povinnosť uplatňovať prírodu blízke hospodárenie v lese), sú viazané na finančné prostriedky, resp. pri ďalších opatreniach v zóne D a v ochrannom pásme NP sa prírodu blízke hospodárenie v lesoch bude vykonávať výlučne z iniciatívy alebo po dohode s užívateľom.

Pri iných opatreniach ide o **pokračovanie doterajšieho obhospodarovania** (napr. opatrenie 5.1.3 Podpora individuálneho hospodárenia na pozemkoch v súkromnom vlastníctve, chov a podpora tradičných plemien druhov hospodárskych zvierat), resp. u niektorých opatrení **aj v kombinácii s jednorázovými i opakovanými zásahmi** na zlepšenie stavu biotopov, na podporu ktorých sú plánované finančné prostriedky. Ide napr. o opatrenie č. 4.1.1 Pravidelná starostlivosť o travinné a travinno-bylinné biotopy, ako aj opatrenia č. 4.2.3 a 4.4.1 Manažmentové opatrenia vedúce k zlepšeniu/zachovaniu stavu nelesných biotopov, č. 4.6.2 Manažmentové opatrenia vedúce k zlepšeniu / zachovaniu stavu biotopov v nádržiach; opatrenia č. 5.1.4 Podpora zachovania chovu koní plemien norík muránskeho typu a hucul, č. 5.1.5 Opatrenia vedúce k podpore a k zachovaniu starých odrôd ovocných vysokokmenných stromov rastúcich a pestovaných v území a 5.1.6. Opatrenia vedúce k zachovaniu existujúceho smrekovcového semenného sadu v území. Uvedené opatrenia sa môžu dotknúť aj podnikateľských subjektov. Osobitným príkladom je opatrenie č. 5.3.3 Realizácia preventívnych opatrení na zníženie rizika kolízií vtákov na nadzemných elektrických vedeniach, ktoré je dlhodobo realizované distribučnými spoločnosťami a opatrenie č. 5.6.1 Na manažmentové opatrenia zamerané na odstraňovanie inváznych nepôvodných druhov rastlín a živočíchov, ktoré je potrebné realizovať v zmysle všeobecne záväzných právnych predpisov, plánované je rovnako aj využitie finančných prostriedkov na zabezpečenie systematického prístupu.

3.3 Vplyvy na konkurencieschopnosť a produktivitu

Dochádza k vytvoreniu resp. k zmene bariér na trhu?

Nie

Bude sa s niektorými podnikmi alebo produktmi zaobchádzať v porovnateľnej situácii rôzne (napr. špeciálne režimy pre mikro, malé a stredné podniky tzv. MSP)?

Nepredpokladá sa rozdiel v zaobchádzaní.

Ovplyvňuje zmena regulácie cezhraničné investície (príliv/odliv zahraničných investícií resp. uplatnenie slovenských podnikov na zahraničných trhoch)?

Nepredpokladá sa vplyv na cezhraničné investície.

Ovplyvní dostupnosť základných zdrojov (financie, pracovná sila, suroviny, mechanizmy, energie atď.)?

Ovplyvňuje zmena regulácie inovácie, vedu a výskum?

Áno, v návrhu programu starostlivosti je uvedených 15 opatrení, ktoré sú určené pre vedecké inštitúcie. Ide o opatrenia dlhodobého cieľa 3: Zvyšovanie úrovne poznania predmetov ochrany a faktorov ovplyvňujúcich ich stav, v rámci ktorého boli určené:

- = Operatívny cieľ 3.1: Zlepšiť poznanie chránených a osobitne významných častí prírody a krajiny v NP Muránska planina, jeho ochrannom pásme, a v CHA Tisovský kras, CHA Pramenná oblasť Rimavy a CHA Stolica.
- = Operatívny cieľ 3.2: Podpora systematickej vedy a výskumu v NP Muránska planina, jeho ochrannom pásme, a v CHA Tisovský kras, CHA Pramenná oblasť Rimavy a CHA Stolica.

Ako prispieva zmena regulácie k cieľu Slovenska mať najlepšie podnikateľské prostredie spomedzi susediacich krajín EÚ?

Nejde o zmenu regulácie. Systematickou podporou udržateľného rozvoja cestovného ruchu sa významne zlepšia podmienky pre podnikanie v oblasti poskytovania služieb. V susediacich krajinách EÚ je však toto štandardom.

Konkurencieschopnosť:

Na základe uvedených odpovedí zaškrtnite a popíšte, či materiál konkurencieschopnosť:

☐ zvyšuje ☒ nemení ☐ znižuje

Produktivita:

Aký má materiál vplyv na zmenu pomeru medzi produkciou podnikov a ich nákladmi?

Na základe uvedenej odpovede zaškrtnite a popíšte, či materiál produktivitu:

☐ zvyšuje ☒ nemení ☐ znižuje

3.4 Iné vplyvy na podnikateľské prostredie

Ak má materiál vplyvy na PP, ktoré nemožno zaradiť do predchádzajúcich častí, či už pozitívne alebo negatívne, tu ich uveďte. Patria sem:

- a) sankcie alebo pokuty, ako dôsledok porušenia právne záväzných ustanovení;
- b) vplyvy súvisiace so žiadosťami o alebo prijímaním dotácií, fondov, štátnej pomoci a čerpaním iných obdobných foriem podpory zo strany štátu, keďže sú sprievodným javom uchádzania sa či získania benefitov, na ktoré nie je právny nárok priamo zo zákona, ale vzniká na základe prejavu vôle dotknutého subjektu;

Schválenie predkladaného materiálu umožní čerpať prostriedky EÚ určené na špecifický manažment v chránených územiach, ako aj na podporu udržateľného cestovného ruchu.

- c) regulované ceny podľa zákona č. 18/1996 Z. z. o cenách;
- d) iné vplyvy, ktoré predpokladá materiál, ale nemožno ich zaradiť do častí 3.1 a 3.3.

Realizáciou opatrení uvedených v prekladanom materiálu budú ovplyvnené predovšetkým dve skupiny podnikateľov. Prvou skupinou sú poskytovatelia služieb v cestovnom ruchu, kde sa predpokladá pozitívny vplyv, pričom na predpokladá aj pozitívny vplyv na nadväzujúce služby. Druhou skupinou sú subjekty, ktoré podnikajú v iných oblastiach.

Pozitívny vplyv sa predpokladá na poskytovateľov služieb **v cestovnom ruchu** (najmä ubytovacích, stravovacích a doplnkových služieb).

Realizácia cieľov ochrany a manažmentu NP Muránska planina vytvorí podmienky pre zvýšenie atraktívnosti územia, čo je predpokladom jeho zvýšenej návštevnosti a rozvoja služieb a podnikania. Zabezpečené to je vďaka priamemu prepojeniu (zapracovaniu) cieľov v oblasti rozvoja udržateľného cestovného ruchu do dokumentácie ochrany prírody a krajiny (program starostlivosti).

Pre dosiahnutie zhody v území na vízii v tejto oblasti ekonomického rozvoja bola v spolupráci so socio-ekonomickými partnermi a s intenzívnym zapojením miestnych subjektov spracovaná už vyššie uvedená Stratégia rozvoja udržateľného CR 2030. Výsledkom tohto procesu bolo pristúpenie kľúčových aktérov v rozvoji destinačného manažmentu v území k napĺňaniu viac ako 130 typových aktivít v takmer 60 opatreniach podpisom memoranda o spolupráci dňa 30. júna 2023 (memorandum o spolupráci Správy NP Muránska planina, Oblastnej organizácie cestovného ruchu Gemer a Oblastnej organizácie cestovného ruchu Horehronie spolu zastrešujúcich až 59 členských subjektov, Krajskej organizácie cestovného ruchu Banskobystrický kraj Turizmus a Rozvojovej agentúry Banskobystrického samosprávneho kraja, n.o.). Viaceré investície socio-ekonomických partnerov v území, ktoré napĺňajú Akčný plán Stratégie rozvoja udržateľného CR 2030, sú v implementácii vďaka prostriedkom z Plánu obnovy a odolnosti SR, ale aj iných zdrojov subjektov pôsobiacich na území NP a širšom okolí, ktorí profitujú zo značky územia pre návštevníka „národný park“. Predpokladané je využitie hlavne miestneho potenciálu a to aktuálne aj za pomoci investícií v rámci podpory Plánu obnovy a odolnosti SR, kde boli alokované finančné prostriedky na podporu mäkkého turizmu pre NP Muránska planina spolu s NP Poloniny vo výške 15,9 mil. € pričom pre NP Muránska planina bolo v r. 2023 schválených 14 projektov v hodnote 8,4 mil. € a v roku 2024 projekt v hodnote takmer 500 tisíc €.

Stratégia rozvoja udržateľného CR 2030 nadväzuje na medzinárodné trendy a vychádza z predpokladu, že práve zachované biodiverzitne bohaté a prirodzené prírodné prostredie je hlavným kvalitatívnym atribútom ponuky pre návštevníkov. NP predstavuje kľúčový rozvojový potenciál obcí na jeho vstupných bodoch, ale aj okolitých obcí. Preto je záujmové územie rozvoja cestovného ruchu v NP Muránska planina aj územie s pozitívnym vplyvom NP na rozvoj podnikania v cestovnom ruchu a nadväzných odvetviach presahuje hranice NP aj jeho ochranného pásma a tvorí ho až 32 obcí v regiónoch Gemer a Horehronie. Dokumentácia zahŕňa všetky aspekty zodpovedného, udržateľného a inteligentného cestovného ruchu **Stratégie EÚ pre udržateľný cestovný ruch**³, vrátane špecificky identifikovaných podmienok pre rozvoj podnikania, na ktoré Stratégia EÚ reaguje aj v dôsledku prejavov pandémie Ochorenia COVID19 a iných turbulentných zmien s vplyvom na podnikateľské prostredie (energetickej krízy a i.) a nerozvinuté regióny.

V dôsledku obmedzení COVID19 nie sú dostupné komplexné dáta o vývoji do roku 2023 za celé územie NP a širšie okolie. Vývoj v niektorých centrách s nosnými atraktivitami, však naznačuje **pozitívny trend v rozvoji služieb**. Počet prenocovaní v obci Muráň (hlavné centrum rozvoja s dostupným údajom) bol v roku 2023 o 22 % vyšší ako v roku 2018 a dosiahol úroveň až 97 % prenocovaní roku 2019, čo naznačuje rýchlejšiu regeneráciu územia po období pandémie COVID-19⁴. Napriek celosvetovo krízovému obdobiu rokov 2020 až 2022 sa v roku 2023 zachoval v záujmovom území NP Muránska planina počet poskytovateľov ubytovacích služieb a počet stálych lôžok sa v porovnaní s rokom 2019 mierne zvýšil v obci Muráň (o 10 lôžok) a v meste Revúca (o 12 nových lôžok). Po realizácii cieľov ochrany a manažmentu NP Muránska planina a z nich plynúcich opatrení sa očakáva akcelerácia rastu tohto ukazovateľa, ktorý poukazuje aj na rast počtu pracovných príležitostí v cestovnom ruchu v regióne.

Na základe rastu príjmov samospráv z vybranej dane za ubytovanie je s postupným napĺňaním opatrení Stratégie rozvoja udržateľného CR 2030 viditeľný pozitívny vývojový trend aj na ostatnom území NP Muránska planina. Za obdobie od roku 2019 do roku 2023 (5 rokov) dosiahli **samosprávy príjmy 218,7 tis. €, z toho až 77 % príjmy 16 samospráv v užšom záujmovom území NP a 23 % samosprávy v širšom okolí**. Najvyššie príjmy mala obec Muráň (v roku 2023 vo výške 21 490 €; 18,29 € na obyvateľa). Ostatné obce v užšom záujmovom území (na vstupných bodoch do NP)

³ Stratégia EÚ pre udržateľný cestovný ruch. Uznesenie Európskeho parlamentu z 25. marca 2021 o vytvorení stratégie EÚ pre udržateľný cestovný ruch. (2020/2038(INI)), (2021/C 494/09)

⁴ Celoslovensky dosiahol počet prenocovaní v roku 2023 úroveň 84 % prenocovaní roku 2019.

zaznamenali v roku 2023 v porovnaní s rokom 2019 **viac ako dvojnásobný nárast vybranej dane za ubytovanie** (najmä Muránska Huta, Polomka a Tisovec).

Vytvorením podmienok pre rozvoj udržateľného cestovného ruchu sa očakáva pozitívny vplyv aj na podnikateľské subjekty **v nadväzných odvetviach**. Tento predpoklad vychádza z multiplikačného efektu cestovného ruchu. V podmienkach Slovenska „**konečný dopyt v hodnote jedného eura po ubytovacích a stravovacích službách**“ generuje **1,6 € multiplikovanej produkcie**. Hodnota je na úrovni priemeru ekonomiky. Zároveň tvorí priamo 50 centov pridanej hodnoty (nad priemerom odvetví) a multiplikovane vďaka previazanosti s inými odvetvami 75 centov pridanej hodnoty. Každé euro priamej pridanej hodnoty teda generuje ďalších 25 centov nepriamej pridanej hodnoty. Ubytovanie a reštaurácie využívajú vstupy primárne z potravinárstva, veľkoobchodu a maloobchodu a iných podnikateľských služieb.“⁵

Podnikatelia, ktorých aktivity sú zamerané **na iné oblasti**, ako je oblasť cestovného ruchu, môžu byť realizáciou opatrení ochrany prírody dotknutí **pozitívne alebo negatívne** a to v závislosti od toho, v akej miere využijú ponúkané možnosti, vrátane podpory zo štátneho rozpočtu a fondov EÚ (viazané na projekty). V časti 3.2 tejto analýzy sú vymenované opatrenia, ktoré sa môžu týkať napr. lesného obhospodarovania v územiach s iným ako piatym stupňom ochrany, či obhospodarovania nelesných pozemkov, udržiavaniu podmienok vodných nádrží či vodných tokov, zachovania hodnôt, ktoré sú pre tento región jedinečné (pasenie, výroba a predaj výrobkov napr. mlieka, pestovanie tradičných ovocných odrôd ovocných stromov). Spôsob realizácie buď priamo vyplýva zo zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (prírode blízke obhospodarovanie lesa v územiach v treťom a štvrtom stupni ochrany, zachovanie trvalých trávnych porastov) alebo opatrenia budú realizované na základe poskytnutých finančných prostriedkov a dohody so Správou NP Muránska planina). V prípade aktivity č. 1.2.1.11, ktoré je zamerané na ponechanie hniezdneho stromu a vyhlásenie ochranej zóny, ide o opatrenie priamo vyplývajúce zo zákona. Vzhľadom na jeho význam pre hniezdenie vzácnych druhov vtáctva a na obmedzenie, ktoré vzniká obhospodarovateľovi (ktorým môže byť aj podnikateľský subjekt), ho bolo potrebné v programe starostlivosti uviesť a prerokovať aj s dotknutými subjektmi. V prípade obmedzenia bežného obhospodarovania štát hradí finančnú náhradu, ktorá je nárokovateľná (na základe žiadosti dotknutého subjektu a následného rozhodnutia orgánu štátnej správy). Nárok na finančnú náhradu vzniká aj v prípade posunu termínov ťažobných zásahov mimo hniezdneho obdobia (opatrenie č. 1.2.1.12), či v prípade uplatnenia osobitného režimu podľa nárokov hlucháňa hôrneho (napr. opatrenia č. 1.2.1.14 a 1.2.1.17) a pri realizácii ďalších opatrení týkajúcich sa starostlivosti o lesy. V aktivite č. 1.3.2.9 ide o zabezpečenie starých banských diel a jaskynných pozemných systémov (pre druhy netopierov), čo je činnosť vykonávaná postupne v rámci chránených území Slovenska, z prostriedkov odbornej organizácie ochrany prírody alebo v rámci projektov.

⁵ Preťo, A. Inštitút dopravnej politiky. Komentár 2020/1. Dostupné na: https://www.mindop.sk/uploads/IDP/Turizmus_koment%C3%A1r_AP_final_na%20zverejnenie.pdf